

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Dariusz Mazur

BK-VII.0520.334.2024
Warszawa, 05 listopada 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr **5362** złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Pana posła Macieja Tomczykiewicza w sprawie funkcjonowania Systemu Losowego Przydziału Spraw w wydziałach ksiąg wieczystych, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Ad 1.

Zasada ustrojowa losowego przydziału spraw sędziom została wprowadzona ustawą z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1452).

Z uzasadnienia ww. ustawy¹ wynika, że miała ona zapewnić losowy przydział spraw sędziom oraz zasadę równego obciążenia w sądzie sędziów sprawami, dla zapewnienia równego i sprawiedliwego obciążenia pracą kadry orzeczniczej sądów oraz zagwarantowania bezstronności stronom postępowań.

Na mocy tej ustawy, do przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 334), zwanej dalej u.s.p., dodany został art. 47 a § 1 w myśl którego, sprawy są przydzielane sędziom i asesorum sądowym losowo, w ramach poszczególnych kategorii spraw, chyba że sprawa podlega przydziałowi sędziemu pełniącemu dyżur. Stosownie do art. 47 a § 3 u.s.p., przepisy § 1 stosuje się odpowiednio do przydziału spraw referendarzom sądowym.

Posłużenie się dookreśleniem „odpowiednio” oznacza, że zasada ta powinna mieć zastosowanie do referendarzy sądowych z uwzględnieniem przepisów regulujących dane postępowanie, w którym referendarze sądowi orzekają.

W odniesieniu do postępowania wieczystoksięgowego ustawodawca wprost w art. 47 a § 4 u.s.p. (zdanie drugie) wskazał, że szczególne zasady przydziału mogą zostać ustanowione także w sprawach rejestrowych, wieczystoksięgowych oraz związanych z wykonaniem orzeczeń. Z uzasadnienia ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw wynika natomiast, że rozwiązanie to podyktowane jest tym, że sprawy rejestrowe nie stanowią wymiaru sprawiedliwości sensu stricto, ale są sprawami z zakresu ochrony prawnej.

¹ Druk nr 1491 Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw.

Konkludując powyższy wątek, sam fakt podjęcia decyzji o zaniechaniu korzystania w wydziałach ksiąg wieczystych z elektronicznego systemu przydziału spraw, nie oznacza dowolności w tym wymiarze. Reguły przydziału spraw wieczystoksięgowych zostały bowiem uregulowane w przepisach prawa i każdy przewodniczący wydziału ksiąg wieczystych odpowiedzialny za przydział tego typu spraw, jest zobowiązany do stosowania tych reguł.

Zgodnie z § 59 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 867), w wydziałach ksiąg wieczystych sprawy są przydzielane zgodnie z podziałem czynności, z wyłączeniem SLPS. W szczególności, przydział spraw może nastąpić według konkretnej pozycji repertorium KW, według oznaczeń księgi hipotecznej (gruntowej, wieczystej) lub z uwzględnieniem zasady przydziału jednemu orzecznikowi wszystkich spraw zarejestrowanych kolejno z jednego aktu notarialnego, zapewniających równy przydział spraw.

Powyższy przepis - po pierwsze - realizuje dyspozycję art. 47 a § 4 u.s.p., poprzez wyłączenie zasad SLPS w postępowaniu wieczystoksięgowym. Po drugie - i co najważniejsze - nie podważa reguły losowego przydziału spraw referendarzom sądowym wyrażonej w art. 47 a § 1 w zw. z art. 47 a § 3 u.s.p. Inaczej tylko kształtuje tę regułę wprowadzając dodatkowe kryteria, którymi można posługiwać się przy przydzielaniu spraw. Innymi słowy, przepis § 59 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości Regulamin urzędowania sądów powszechnych w żadnym wypadku nie pozwala na „dowolne” przydzielanie spraw referendarzom sądowym przez przewodniczących wydziałów ksiąg wieczystych. Nie przyzwala także na możliwość „wybierania” spraw wieczystoksięgowych przez samych referendarzy sądowych.

W myśl tego przepisu, sprawy wieczystoksięgowe przydzielane są zgodnie z podziałem czynności danego referendarza. To w podziale czynności referendarza sądowego może już zostać określony sposób przydziału spraw do jego referatu. Rozwiązanie to ma swoje uzasadnienie, należy bowiem pamiętać, że w sądach w Polsce funkcjonują 344 wydziały ksiąg wieczystych, w których struktura etatowa referendarzy sądowych jest zróżnicowana. Inaczej bowiem wygląda podział czynności referendarza sądowego w wydziale ksiąg wieczystych z trzema etatami referendarskimi, inaczej z dziesięcioma, a jeszcze inaczej z dwudziestoma etatami referendarskimi.

Należy także pamiętać, że przy podziale spraw wieczystoksięgowych wg zasad określonych w § 59 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości Regulamin urzędowania sądów powszechnych, należy kierować się również niezmiennie ważną dyrektywą tj. zasadą równego i sprawiedliwego obciążenia pracą referendarzy sądowych.

W omawianym przepisie § 59 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości Regulamin urzędowania sądów powszechnych wprowadzono także kryteria, jakie mogą być stosowane przy podziale wpływu spraw wieczystoksięgowych do sądu. Przy czym należy w tym miejscu wyraźnie podkreślić, że posłużenie się przez prawodawcę sformułowaniem: „w szczególności” wskazuje, że opisane w § 59 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości kryteria przydziału spraw nie są jedynymi, jakie można stosować przy podziale spraw wieczystoksięgowych, o ile oczywiście zostały one sprecyzowane w podziale czynności referendarza sądowego (np. podział spraw wg kolejnych zarejestrowanych numerów spraw Dziennika „Kw”).

Przepis § 59 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości przewiduje natomiast dwa zasadnicze kryteria podziału spraw. Po pierwsze, przydział spraw wieczystoksięgowych może nastąpić według konkretnej pozycji repertorium KW, według oznaczeń księgi hipotecznej (gruntowej, wieczystej). Po drugie, z uwzględnieniem zasady przydziału

jednemu orzecznikowi wszystkich spraw zarejestrowanych kolejno z jednego aktu notarialnego, zapewniających równy przydział spraw.

Wprowadzenie zasad SLPS w sprawach wieczystoksięgowych mogłoby destabilizować pracę referendarzy sądowych, pracę sekretarzy sądowych, jak i negatywnie wpływać na szybkość procedowania przez sąd wniosków o wpis do księgi wieczystej, a zatem - na sprawność postępowania wieczystoksięgowego. W konsekwencji objęcie systemem SLPS spraw wieczystoksięgowych mogłoby mieć negatywne skutki dla samych zainteresowanych (użytkowników ksiąg wieczystych) uniemożliwiając szybkie i sprawne rozpoznanie przez sąd wniosku o wpis w księdze wieczystej.

Dodać należy, że biorąc pod uwagę liczbę spraw wieczystoksięgowych wpływających do sądów (w 2023 r. odnotowano wpływ 4577171 spraw, w tym 4476208 spraw Dz.Kw.), wprowadzenie danych każdej ze spraw do systemu SLPS, a po zakończeniu sprawy oznaczenie jej w systemie jako zakończonej - zgodnie z § 84a ust. 1 Zarządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej doprowadziło do znaczącego wydłużenia trwania tych postępowań.

Z tych też powodów wyłączenie systemu SPLS przy przydziale spraw wieczystoksięgowych powinno być utrzymane.

Ad 2.

Mając na uwadze argumentację przytoczoną w odpowiedzi na pytanie nr 1, Ministerstwo Sprawiedliwości aktualnie nie planuje zmian legislacyjnych w celu umożliwienia stosowania SLPS w sprawach wieczystoksięgowych.

Z wyrazami szacunku

Dariusz Mazur
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/